

Sygn. akt I ACa 1482/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Małgorzata Rybicka - Pakuła

Sędzia SA – Roman Dzięczek /spr./

Sędzia SO del. – Ewa Trybulska - Skoczelas

Protokolant – st. sekr. sąd. Katarzyna Foltak

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2013 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w K.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 28 sierpnia 2012 r. sygn. akt II C 319/12

1. oddala apelację,

2. zasądza od Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w K. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa oraz (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty po 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 1482/12

UZASADNIENIE

Syndyk masy upadłości (...) spółki z o.o. w K. w upadłości likwidacyjnej (dalej – powód lub Syndyk) wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Najwyższego oraz (...) S.A. z siedzibą w K. (dalej – S. lub Spółka) kwoty 11 525 747,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami, szczegółowo wskazanymi w pozwie i kosztami procesu.

W uzasadnieniu powód odwołał się przedwstępnej umowy sprzedaży z dnia 26 stycznia 2001 r. zawartej pomiędzy spółką (...), a pozwaną S. (jej poprzednikiem prawnym) i do sporu na tym tle, jaki toczył się pomiędzy powodem i pozwaną Spółką przed Sądem Okręgowym w Krakowie i Sądem Apelacyjnym w Krakowie, a ostatecznie znalazł swój finał przed Sądem Najwyższym, który wyrokiem z dnia 16 września 2010 r. uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 kwietnia 2009 r. i zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie (oddalający powództwo Syndyka) z dnia 6 stycznia 2005 r. i zasądził od S. na rzecz powoda 7 424 500 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz oddalił skargi kasacyjne obu stron w pozostałym zakresie. Wskazał, że podstawą odpowiedzialności Skarbu Państwa w niniejszej

sprawie jest art. 417 § 1 k.c. w zw. z art. 417⁽¹⁾ § 2 k.c. oraz z art. 424^{(1) (b)} § 1 k.p.c. albowiem Sąd Najwyższy wydał swe rozstrzygnięcie niezgodnie z prawem, tj. z naruszeniem art. 398⁽¹⁵⁾ § 1 k.p.c. w zw. z art. 398⁽³⁾ § 1 k.p.c., art. 321 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 398⁽¹⁵⁾ § 1 k.p.c. i art. 398⁽¹⁶⁾ k.p.c. w zw. z art. 398⁽³⁾ § 1 k.p.c., art. 451 k.c., art. 498 § 1 i 2 k.c., art. 499 k.c. oraz 37 prawa upadłościowego, co skutkowało oddaleniem apelacji powoda w zakresie kwoty 6 440 000 zł, a poprzedzało takie rozstrzygnięcie wadliwe przyjęcie, że doszło do zaliczenia świadczenia G. na wierzytelność E.. To spowodowało szkodę po stronie powoda dochodzoną w sprawie na łączną kwotę 11 525 747,40 zł.

Odpowiedzialności pozwanej Spółki powód upatrywał w art. 422 k.c., albowiem skorzystała ona z wyrządzonej przez Skarb Państwa szkody, a dodatkowo w art. 416 k.c. poprzez podnoszenie przed Sądem Najwyższym twierdzeń o nieprzysługującym jej roszczeniu z tytułu kar umownych za okres 12 marca 2003 r. do 30 czerwca 2003 r. oraz o niedokonanym zaliczeniu świadczenia G. na poczet długu E..

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Sąd ten ustalił, że powód w dniu 11 marca 2004 r. wniósł do Sądu Okręgowego w Krakowie pozew skierowany przeciwko (...) S.A. w K. o zapłatę kwoty 16 913 255 zł z tytułu nienależnego świadczenia. Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 6 stycznia 2005 r. oddalił powództwo. Na skutek apelacji powoda Sąd Apelacyjny w Krakowie po raz pierwszy ja rozpoznając, oddalił apelację, ostatecznie jednak, po kolejnych wyrokach Sądu Najwyższego: z dnia 15 grudnia 2006 r. i z dnia 25 czerwca 2008 r., wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2009 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie i zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 9 619 922 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 kwietnia 2004 r. do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił. Na skutek skarg kasacyjnych obu stron Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 16 września 2010 r. uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie w części oddalającej apelację w zakresie zasądzenia kwoty 131 167 zł z ustawowymi odsetkami oraz w części oddalającej powództwo w tym zakresie i zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 6 stycznia 2005 r. w ten sposób, że zasądził dodatkowo od pozwanej Spółki na rzecz powoda kwotę 131 167 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 kwietnia 2004 r., a w pozostałym zakresie skargi kasacyjne stron postępowania oddalił.

W tym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał, że powództwo nie było zasadne.

Nie znalazł Sąd Okręgowy podstaw prawnych odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego. Przywołując treść art. 417 § 1 k.c. i art. 417¹ § 2 k.c. zauważył, że ostatni z tych przepisów zawęził podstawy odpowiedzialności do przypadków, gdy doszło do stwierdzenia we właściwym postępowaniu, niezgodności z prawem danego orzeczenia lub gdy odrębne przepisy nie przewidują obowiązku uzyskania takiego prejudykatu.

Przepisy art. 424¹ k.p.c. i art. 424^{1a} k.p.c. wskazują na orzeczenia, co do których niezgodność z prawem musi być stwierdzona w trybie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem lub skargi kasacyjnej. Są nimi wyroki sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, gdy zmiana lub uchylenie tych wyroków w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było lub nie jest możliwe oraz - w określonych wypadkach – wyroków sądów pierwszej instancji. Natomiast orzeczenie Sądu Najwyższego wydane na skutek wniesienia skargi kasacyjnej traktuje się jak orzeczenie wydane w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że w niniejszej sprawie nie było sporne, iż wyrok Sądu Najwyższego nie podlega zaskarżeniu skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Podkreślił przy tym, że możliwości takiej nie było z tego względu, iż orzeczenie Sądu Najwyższego było prejudykatem.

Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska powoda, że przepis art. 424^{1b} k.p.c. daje podstawę dokonywania przez sąd powszechny kontroli orzeczenia Sadu Najwyższego. Zauważył, że przepis ten należy odczytywać łącznie z przepisami art. 424¹ i art. 424^{1a} k.p.c. i odwołał się do historii wprowadzenia tego unormowania (nowela do k.p.c. i k.c. z dnia 22

lipca 2010 r. - Dz. U. z 2010 r. Nr 155, poz. 1037). Wynika z tego, że art. 424^{1b} k.p.c. należy stosować wyłącznie do orzeczeń incydentalnych, niekończących postępowania w sprawie. A zatem nie odnosi się on do wszystkich orzeczeń, których swym zakresem nie obejmuje regulacja dotycząca możliwości wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

W konsekwencji tego stanowiska Sąd Okręgowy uznał, że powód nie dysponuje roszczeniem odszkodowawczym wobec Skarbu Państwa, albowiem wyrok Sądu Najwyższego, jako obdarzony niewzruszalnym domniemaniem zgodności z obowiązującym prawem, nie podlega badaniu (i ewentualnemu wzruszeniu podstaw jego wydania) przez sąd powszechny.

Sąd pierwszej instancji nie znalazł także podstaw odpowiedzialności pozwanej S. na podstawie art. 415 lub 416 k.c. Z tego przede wszystkim powodu, że nie dopatrył się winy po stronie tej Spółki, jako podstawowego warunku jej odpowiedzialności odszkodowawczej.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Od orzeczenia tego w całości apelację wniósł powód.

Zarzucił Sądowi pierwszej instancji:

- naruszenie prawa materialnego – art. 417¹ § 2 zd. pierwsze k.c. w zw. z art. 417 k.c. oraz w zw. z art. 424^{1b} i art. 424^{1a} § 1 k.p.c. oraz art. 422, art. 415 i art. 416 k.c.:

- naruszenie przepisów postępowania – art. 233 § 1 k.p.c. i art. 217 § 2 w brzmieniu sprzed ostatniej nowelizacji w zw. z art. 227 i art. 233 § 1 k.p.c.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest nieusprawiedliwiona.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które w zasadniczych elementach nie były sporne pomiędzy stronami i dokonał prawidłowej oceny prawnej zgłoszonego roszczenia. Te ustalenia były swobodne, a nie dowolne i nie naruszały art. 233 § 1 k.p.c.

Kwestia, czy zachowanie pozwanej S. nosiło znamiona winy jest kwestią oceny prawnej – subsumpcji w świetle art. 415 i art. 416 k.c., a nie naruszenia powołanego wyżej przepisu procesowego. Z kolei oddalenie wniosków dowodowych w postaci przesłuchania stron oraz dołączenia akt sprawy sądowej, który to zarzut w ogóle nie został w apelacji rzeczowo uzasadniony, było prawidłowe, albowiem istotne okoliczności w sprawie były dostatecznie wyjaśnione, a zatem nie zachodziła potrzeba uzupełniającego słuchania stron; wniosek zaś o dołączenie akt nie był powiązany ze wskazaniem istotnych dla sprawy dowodów znajdujących się w tych aktach, które należało przeprowadzić.

Przechodząc do oceny zarzutów prawa materialnego powiązanych z zarzutem naruszenia art. 424^{1b} i art. 424^{1a} k.p.c. wskazać należy, że nie mają one usprawiedliwionych podstaw.

Sąd Okręgowy w szerokim wywodzie trafnie uznał, że w sprawie nie zachodzą podstawy odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Najwyższego. Warunkiem bowiem takiej odpowiedzialności – w świetle art. 417¹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 417 k.c. jest istnienie prejudykatu, o którym mowa w art. 424¹ § 1 k.p.c. lub w art. 424^{1a} k.p.c. Przy czym chodzi o prejudykat w postaci orzeczenia Sądu Najwyższego, który stwierdzi naruszenie prawa przez sąd powszechny.

W niniejszej sprawie tak rozumianego prejudykatu nie było, albowiem Sąd Najwyższy samodzielnie rozstrzygnął na podstawie prawa materialnego o sporze stron (art. 398¹⁶ k.p.c.), stosując poprawnie prawo materialne, na podstawie stanu faktycznego ustalonego przez sąd meriti.

Z kolei wywodzenie przez apelującego, że art. 424^{1b} w zw. z art. 417¹ § 2 k.p.c. daje samodzielną podstawę sądowi powszechnemu do oceny orzeczenia Sądu Najwyższego w sytuacji, gdy strona skorzystała z prawa wniesienia skargi kasacyjnej i Sąd ten rozstrzygał merytorycznie o skardze, było pozbawione usprawiedliwionych podstaw.

Po pierwsze dlatego, że art. 424^{1b} nie ma zastosowania w przypadkach, o których mowa w art. 424^{1a} k.p.c., albowiem ten ostatni przepis zrównuje orzeczenia Sądu Najwyższego z prejudykatem, o którym mowa w art. 424¹ § 1 k.p.c.

Po drugie dlatego, że wykładnia art. 424^{1b} dokonana przez Sąd pierwszej była poprawna; należało przede wszystkim odnieść jego treść – w ramach logicznego wnioskowania i dedukcji – do poprzedzających go przepisów art. 424 § 1 i 2 oraz art. 424^{1a} k.p.c. Przy wsparciu o reguły wykładni systemowej, o rudymmentarnym znaczeniu, z odwołaniem się do „historii” tego unormowania, poprzedzonego przywołanym przez Sąd Okręgowy wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 kwietnia 2008 r. (Sk 77/06), jego istotna treść oznacza, że chodzi w nim o inne, niż wskazane w powołanych wyżej przepisach (poprzedzających art. 424^{1b}) prawomocne orzeczenia, od których skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem nie przysługuje, a więc orzeczenia incydentalne, niekończące postępowania, wydawane zarówno w postępowaniu procesowym, jak i nieprocesowym oraz w postępowaniu egzekucyjnym (także klauzulowym). Por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2010 r., II CNP 76/10, LEX nr 707862.

Jeżeli zaś chodzi o zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 415 i art. 416 k.c. dość zauważyć, że skorzystanie z przyznanego stronie postępowania cywilnego prawa procesowego nie jest bezprawne i jako takie nie jest także zawinione. Procedura cywilna nie zawiera bowiem odpowiednika art. 5 k.c.

Ocena stanowiska strony postępowania należy do sądu, który ocenia zarówno zarzuty procesowe jak i zarzuty prawa materialnego i on, a nie strona, stosuje prawo (materialne), wydając stosowne orzeczenie.

Nie doszło natomiast do wykazania przez powoda, aby przy „okazji” sporu sądowego, pozwana Spółka, z naruszeniem procedury, dopuściła się czynu niedozwolonego.

Z tych względów, na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. i art. 391 k.p.c., zasądając od powoda na rzecz pozwanej Spółki i Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa koszty zastępstwa procesowego w stawce minimalnej.